

NAMAZLA İLGİLİ ÇEŞİTLİ SORULAR - 1

Mekruh kıyafet

Soru: Namazda giyilmesi mekruh olan bir kıyafeti, mesela yazılı yahut resimli elbiseyi namaz dışında sokakta giymek de mekruh olur mu?

CEVAP

Namazda giymese de, üzerinde canlı resmi bulunan elbise giymek her zaman mekruhtur.

Namazda düşünmek

Soru: Namazda düşünmek zararlı mıdır?

CEVAP

Namazdaki düşünce namazı bozmadır. Fakat elden geldiği kadar düşünmemeye gayret etmelidir! Namazda manasını bilen, okuduğunu düşünmesi iyi olur. Kendini Rabbimizin huzurunda düşünmek ve o huzurda nasıl olunması gerekiyorsa öyle bulunmak çok iyidir. Kendinin son namazı olduğunu, son amelinin bu olduğunu, yahut kendini Sırat üzerinde düşünüp kendini toparlamak, efendisinden kaçmış, yakalanıp tekrar efendisinin huzuruna götürülmüş köle gibi bilmek, yahut her an nimetleri içinde bulunduğu, her an kendisine muhtaç olduğu Rabbinin huzurunda nasıl durulursa öyle durmak, namazda kalbi toparlamaya yardım eder.

Dünyaya önem vermemek, işlerini mesele ve düşünce vesilesi yapmamak, geldiği gibi gider, ne olduysa öyle olur gibi dünya hakkında hoşgörülü olup namazda hep Rabbi ile olmaya çalışmalıdır.

Namaza başlayıp eller kulaklara kaldırılınca, sanki Allahü teâlâdan gayrısını arkaya atmış cezasından korkarak, affını umarak Mevlanın huzuruna durulmuş olunur. Sahibinin huzurunda kendini efendisinden kaçmış gibi korku içinde, cezalandırarak mı yoksa af mı edecek diye düşünen suçlu bir kul vaziyetinde ellerin bağlandığına işaret vardır.

Fatiha okununca, Allahü teâlânın görünen ve görünmeyen nimetlerine hamd etmek, rahmetine çok muhtaç olduğunu düşünüp, rahmet istemek, ibadeti yalnız Onun için yapmak, yalnız Ondan yardım istemek, salihlerin yolunda olmayı dilemek ve sapıklıktan Ona sığınmak istemek vardır.

Zammı sure okuyunca, sanki, "Duanı kabul etmesi için Rabbine tazim eyle" deniyor.

Rükuya eğilince, Allahü teâlânın azametini, kulun aşağılığına işaret vardır. Sanki "Başını kaldır, Allahü teâlâ sana ihsan eyledi, dua ve tesbihlerini kabul eyledi, o halde doğrul" deniyor.

"Semiallahü limen hamideh..." denince, Onun ihsanı ile kabul edilmenin müjdesi akabinde hamd etmek, affettiği için hemen secdeye kapanmak, Rabbimiz için alçalıp, yalnız Onu tenzih etmeye işaret vardır. (T.Necat)

Soru: Namazda huşuyu yakalamak için nelere dikkat etmeli?

CEVAP

Namazda **huşu**yu yakalamak için şunlara dikkat etmelidir:

Huzuru kalb: Okuduğunu düşünmek.

Tefehhüm: Okuduğunu anlamak.

Tazim: Saygı.

Heybet: Saygı ile korkmak.

Reca: Ümit.

Haya: Utanma.

Şimdi bunları açıklayalım:

Huzuru kalb: Meşgul olduğunu, okuduğunu düşünmek, dünya işlerinden kalbi ayırmak, tamamen meşgul olduğu işe, okuduğu Kur'ana kalbini bağlamaktır. Gönül başka düşüncelerden ayrılır, yaptığı işten gaflet etmez ve yalnız onu düşünürse, o zaman huzuru kalb hasıl olur.

Tefehhüm: Okuduğunu düşünüp anlamaktır. Çok kere kalb, söz ile hazır olur, fakat manasını düşünmez. Büyük zatların namaz esnasında anladığı öyle latif manalar olur ki, başka zaman hatırlarına bile gelmez, işte böyle kılınan namaz, her çeşit kötülükten alıkoyar. [Namaz kılarken okuduğunu anlamak lazım değildir. Ancak manasını biliyorsa, anlamaya çalışmalı. **Yahut** manasını bildiği sure ve âyetleri okumak daha uygun olur.]

Tazim: Bir âmir, mahiyetindekine bir şey emreder, o da, kalbi huzur içinde emredileni anlayıp yapsa da saygı duymayabilir. Onun için saygı tefehhümden sonra gelir. Yani Allahü teâlânın emrini saygı duyarak yapmak gerekir.

Heybet: Bu da tazimden sonra meydana gelen bir korkudur. Bu korku, yılandan, çiyandan korkmaktan farklıdır. Bu Allahü teâlânın sevgisini kaybetmekten meydana gelen bir korkudur.

Reca: Sevap beklemek demektir. Allahü teâlânın nimetlerini, rahmetinin bolluğunu, namaz kılanlara Cenneti söz verdiğini ve verdiği sözde durduğunu bilmektir. İnsan padişaha saygı gösterip korksa da bir mükafat beklemez. Halbuki Allah'ın azabından korktuğu halde, kıldığı namazdan sevap umar.

Haya: Kusurunu bilip, Allah'tan utanarak, namazı kusursuz kılmaya çalışmak gerekir. Namazda Allahü teâlâya karşı saygılı olabilmek için, Onun azamet ve celalini

bilmesi, kendisini de, hakir, zelil ve Allahü teâlânın emrine boyun eğen adi bir kul olduğunu düşünmesi gerekir. Onun azametini bilmeyen veya inananmayan kimse Ona gerekli saygıyı gösteremez. Allah'a imanını daha parlak, daha kuvvetli olanın huşuu da kuvvetli olur. Hazret-i Âişe validemiz, (**Resulullah** bizimle konuşur, gülerdi. Ama namaz vakti gelince adeta bizi tanımazdı) buyurmuştur.

Namaz kılarırken eğer kalbin namazda değilse, boş durmuyor; mutlaka dünyalık bir şey düşünüyordur. İnsan sevdiği şeyi çok düşünür. Bunun için Allah'tan başkasını seven kimse, namazda sevdiğini düşünür, Allah'ı hatırlaması zor olur, namazda bile gaflet içinde olur.

Allahü teâlâ ne kadar iyi bilirse, haşyet ve heybeti de o nispette artar. Hak teâlâ, Musa aleyhisselama, (**Ya Musa! Beni andığın zaman vücudun titresin, huşu ve itminan içinde bulun. Dilin beni anarken kalbin başka yerde olmasın, aciz bir kulun efendisinin huzurunda durduğu gibi dur**) diye vahy etmiştir.

Demek ki namaz kılarırken gafletten uzak durmaya çalışmalıdır. Büyük zatlardan bazıları o derece huzur içinde namaz kılardı ki, safta dururken sağ ve solundakilerin kim olduğunu bilmezdi. [Hazret-i Ali'nin ayağına ok batınca, namazda çıkartılması hadisesi meşhurdur.]

Eshab-ı kiram, (**İnsanlar kıyamette dünyadaki namazlarında gösterdikleri huzur, sükun ve namazdan aldıkları lezzet ölçüsünde haşrolurlar**) buyururlardı. (İhya)

Soru: Namazda dünya düşüncesinin hatıra gelmesi namazı bozar mı?

CEVAP

Namazı bozmadır. Namaza başlarken, Allahü teâlâyı görür gibi, edeple namaza başlamalı ki, namaz hakiki namaz olsun. Eğer beden namazda, kalb başka yerde olursa, o namaz sahih olsa da, makbul olmaz. Bunun için, "La havle vela kuvvete illa billahil aliyil'azim" dedikten sonra namaza başlamak faydalıdır. (Ey Oğul İlmihâli)

Soru: Namaz kılarırken yapacağı işleri düşünenin namazı sahih mi?

CEVAP

Evet. Bu düşünce, ihlas noksanlığındandır.

Sünnet ile farz arasında konuşmak

Soru: Sünnet ile farz veya farz ile sünnet arasında konuşmak, selam alıp vermek, duâ etmek, tesbih çekmek, Kur'an okumak, bid'at midir? Sabahın sünnetini evinde kılıp gelen kimse, camide, tesbihini alıp kelime-i tevhid veya salevat-ı şerife okusa veya konuşsa ne olur?

CEVAP

Merakıl-felah'ın Tahtavi haşiyesinin tercümesi olan Nimet-i İslam kitabının (Nafile Namazlar) kısmında deniyor ki:

(Farzla sünnet veya sünnetle farz arasında konuşmak sünneti iptal etmez. Ama sünnetin sevabını azaltır. Esah olan kavilde ise sünneti iade etmek gerekir. Her türlü dua da konuşmak gibidir.)

Aynı ifade Dürr-ül-muhtar'da da vardır: Esah olan kavil, sünnet kabul olmaz, önceki sünneti tekrar kılmak gerekir. Bu ifade (Dürr-ül-muhtar)ın arabi aslının 457, bazı baskılarında 711. sayfasındadır. Türkçe tercümesinin de 3. cild 40 ve 41. sayfasındadır.

İbni Âbidin hazretleri, Dürr-ül-muhtar'ın ifadesini açıklarken, her türlü okumaların da bu hükme girdiğini bildirmektedir.

Şu halde, sünnet ile farz arasında dua, sure veya üç ihlas okumamalı. Hele bunu âdet haline getirmek bid'attir. İbadetlere ilave yapmak dini değiştirmek olur. Hadis-i şerifte, (İbadetleri bizim gibi yapmayan bizden değildir) buyuruluyor. **Peygamber efendimiz** nasıl ibadet etmişse, mezhebimiz bunu nasıl bildirmişse, o şekilde ibadet edilir. (Şunu da yapalım, ötekini de ilave edelim) demek, dinde reform olur. Asla caiz olmaz. Sünnet ile farz arasında bir şey okumanın sünneti iptal edeceği Bahr-ür-raik'ta da yazılıdır.

Sabahın sünnetini evinde kılıp gelen kimse, camiye gelince, konuşmaz, sesli olarak bir şey okumaz. Dudağını kıpırdatmadan kalbinden kelime-i tevhid okuyabilir veya tefekkür eder. Eğer kaza namazı varsa, kaza namazı kılar. Kur'an-ı kerim okunuyorsa dinler.

Camide sünneti kılıp, farzı beklerken, dışarıdan gelenin selamını almak da, sünnet ile farz arasında bir şey okumak ve konuşmak gibi sünnetin sevabını yok eder.

Netice:

İbadetleri bildirildiği şekilde yapmalı. Hazine, bildirildiği şekilde yapmakta gizlidir. Az veya çok yapmak, hazineye kavuşmamak, mahrum kalmak demektir. Üstelik emri değiştirmemiz, hazineden mahrum olmamıza sebep olduğu gibi, bid'at işlememize veya küfre düşmemize de sebep olabilir. Maksat emre itaat ve hazineye kavuşmak olduğuna göre, ibadetleri bildirildiği şekilde yapmalı.

Mezhep imamlarımızın ve imam-ı Rabbanî hazretleri gibi ehli sünnet âlimlerinin yolunda olmayan, onları sevip onlarda fani olmayan, ilmen bilse bile, ibadetleri bildirildiği şekilde yapamaz.

Soru: Sünnet ile farz arasında soru sorana kalem ile yazıp vermek, konuşmak yerine geçer mi?

CEVAP

Evet. Hiçbir şeyle meşgul olmamak gerekir.

Soru: Camide sünneti kıldıktan sonra, dışarıdan gelenin selamını almak, sünnetle farz arasında konuşmak hükmüne girer mi?

CEVAP

Evet, girer. Camiye girince, sünneti kılıp bekleyenlerle konuşmamalı, onlara selam vermemeli. Sünneti kılıp bekleyen de, kimseyle konuşmamalı, dua okumamalı, zikir çekmemeli. Tefekkür edebilir, vakit müsaitse kaza namazı kılabilir.

Sabah namazının sünnetini kılıp camiye giderken de, yolda dua okumak, zikir çekmek, konuşmak gibidir. Hattâ selam verenin selamı da alınmaz. İnsanlarla konuşma ihtimali olduğu için, sabah namazının sünnetini evde değil, camide kılmalıdır.

Son sünnete kalkmak

Soru: Sünnetle farz ve farzla sünnet arasında konuşmak, başka bir iş yapmak ve bir şey okumak mekruh olduğu gibi, konuşmadan, bir şey okumadan beklemek de mekruh olur mu?

CEVAP

Evet, mekruh olur. Fıkıh kitaplarında deniyor ki:

Son sünneti olan namazlarda, farzı kıldıktan sonra, (Allahümme entesselâm ve minkesselâm tebârekte yâ zel-celâli vel-ikrâm) diyecek kadar oturulur. Daha fazla beklemek mekruhtur. Hemen sünneti kılmaya kalkmalıdır. (İbni Abidin)

Farzdan sonra, hemen son sünnete kalkmak, arada bir şey okumamak, Hanefî'de sünnettir. Resulullah, farzı kılınca (Allahümme entesselâm ve minkesselâm tebârekte yâ zel-celâli vel-ikrâm) diyecek kadar oturup, fazla oturmaz, hemen son sünneti kıları. (Merâkıl-felâh)

Resulullah, namazdan sonra selam verince, sadece (Allahümme entesselâm ve minkesselâm tebârekte yâ zel-celâli vel-ikrâm) diyecek kadar otururdu. (Tirmizî)

Sünnetle farz arasında bir şey okumak

Soru: Sünnetle farz arasında, müezzin, (Allah rızası için Fâtiha) dese, Allah rızası dediği için okumak gerekiyor mu?

CEVAP

Hayır gerekmez. Müezzin, öyle dese de, sünnetle farz veya farzla sünnet arasında bir şey okunmaz. Hanefî fıkıh kitaplarında deniyor ki: Farzla sünnet veya sünnetle farz arasında konuşmak ve herhangi bir dua okumak, sünnetin sevabını azaltır. Esah olan kavilde, sünneti iade etmek gerekir. (Dürr-ül-muhtar, Bahr-ür-râik, Nimet-i İslam)

Fâtiha'yı farzla sünnet arasında okumak mekruhtur. (F. Bilgiler)

Sabahın sünnetini evinde kılıp camiye gelen kimse de, konuşmaz, sesli olarak bir şey okumaz, yolda selam veren olsa bile selamı almaz. Hâlbuki selamı almak farzdır.

(Allah rızası için) denince, istenen şey dine uygun değilse yapılmaz. Mesela (Allah rızası için benimle içki iç) diyenin istediği yapılmaz.

(Allah aşkına) diyerek bir kimseden dünyalık şey istemek caiz değildir. İsteyene bir şey verilmezse günah olmaz. (Hadika)

Sünnete aykırı olarak müezzin, sünnetle farz arasında (Allah rızası için Fâtiha okuyun) dese de okumak gerekmez. Bunun gibi imam hutbede, (Allah rızası için dua edin, salevat getirin, benim duama âmin deyin) dese de, dine aykırı emri yerine getirilmez. Çünkü hutbe okunurken konuşulmaz, duaya âmin denmez.

Namazda sarık takke kullanmak

Soru: Sarıkla mı, yoksa takke ile mi namaz kılmak daha sevaptır?

CEVAP

Sarık takkeden daha faziletlidir. Herhangi bir başlıkla namaz kılmak, başı açık kılmaktan daha faziletlidir. Hadis-i şeriflerde buyuruldu ki:

(Bedir'de, Huneyn'de sarıklı melekler yardım etti. Sarık, müminle, kâfiri ayırt edici bir alamettir.) [Deylemi]

(Takke üzerine sarık sarmak, müşriklerle aramızdaki farktır. Sarığın her dolması için bir nur ihsan olunur.) [İ.Maverdi]

İbni Asakir'in bildirdiği hadis-i şerifte, (**Resulullah**, sarığın altına ve sarık sarmadan da takke giyerdi) buyurulmaktadır.

Müslim'in bildirdiği hadis-i şerifte, (**Resulullah**, sarık sardığında, ucunu iki küreği arasına [iki karış kadar] uzatırdı) buyurulmaktadır. (Mevahib-i Ledünniyye)

Soru: Namazda renksiz ve şeffaf naylon takke giyilebilir mi?

CEVAP

Namaz kılarken erkeklerin başını örtmesi sünnettir. Maksat saçları göstermemek değil, başa bir şey koyarak sünneti yerine getirmektir. Böyle niyet ederek renksiz, şeffaf naylon takke giyilebilir.

Soru: Şafii'de başı örtmek sünnet değil mi?

CEVAP

Şafii mezhebinde de başı sarık veya takke ile örtmek sünnettir. (Fetava i kübra c.1, s.169)

Dört mezhepte de takke sarığın yerini tutmaz, ama takke başı kapattığı için namazı mekruh etmekten korur. Sarıkla kılmak elbette daha faziletlidir.

Baş örtmek, dört mezhepte de sünnettir. Dört mezhepte de kollar sıgılı, yani açık kılmak mekruhtur. Kâbe'deki durum bundan müstesnadır. Kadınla erkek yan yana namaz kılamazken Kâbe'de kılması caizdir. Oranın hükmü farklıdır.

Soru: Üzerinde Allah yazılı takke ile namaz kılmak caiz midir?

CEVAP

Caizdir.

Soru: Haç veya siyonist işareti olan takke ile namaz kılmak caiz mi?

CEVAP

Haçı ibadet olarak yaptıkları için asla caiz olmaz. Siyonist işareti âdette bir sembol olduğu için mahzuru olmaz.

Soru: Namaz kılarken taktığımız takkeyi takıp tuvalete girmenin mahzuru var mı?

CEVAP

Mahzuru olmaz, takke ile girmek sünnettir.

Soru: Tepesinde topuz olan takke takmak uygun mu?

CEVAP

Evet.

Soru: Abdest alırken, misvak kullanılmasa, sadece dişler, diş fırçası ile fırçalansa, sünnet yerine gelmiş olur mu? Bir de namaz, sarıkla değil de, takke ile kılınsa sünnet yerine gelmiş olur mu?

CEVAP

Fırça, misvak yerine, takke de, sarık yerine geçmez. Ancak dişleri fırça ile temizlemekle sünnet yerine gelmiş olur. Çünkü, dişleri, bir şey ile ovmakla, temizlemekle sünnet yerine gelmiş olur. Parmaklarla da temizlense sünnet ifa edilmiş olur. Fırça ile veya parmakla değil de, misvak ile temizlenirse müstehap sevabı da alınmış olur. Müstehabı küçümsememelidir. İmam-ı Rabbani hazretleri buyuruyor ki:

Müstehap, Allahü teâlânın sevdiği şeydir. Eğer bütün dünyayı Allahü teâlânın sevdiği bir şey için verseler, hiçbir şey vermiş olmazlar. (Berekat)

Takke ile namaz kılınca sünnet yerine gelmiş ve mekruh da işlenmemiş olur. Sarıkla kılınırsa müstehap sevabı da alınmış olur. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Sarıkla kılınan iki rekat namaz, sarıksız kılınan 70 rekat namazdan daha efdaldir.) [Ebu Nuaym]

Sarık sarmak zevaid sünnettir. Yani kılık kıyafetle ilgili bir sünnettir. Arapların kâfirleri de sarıkla gezerlerdi. Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Sarık Arapların tacıdır.) [Beyheki]

Resulullah efendimiz de giydiği için bize zevaid sünnet olmuştur. Namazda giyilmesi ise müstehaptır. Evde takkeye bir tülbent sararak kılmak iyi olur. Hiçbir müstehabı küçük görmemelidir.

Soru: Takkesiz namaza duranın takke giymek için namazı bozması caiz midir?

CEVAP

Caiz değildir. Çünkü takke giymek sünnettir. Sünneti yapmak için haram işlenmez. Namazı bozmak ise haramdır.

Soru: Mendil, takke bulunmadığı zaman, takke yerine kullanılabilir mi?

CEVAP

Evet.

Namazda çıbanın patlaması

Soru: Maliki mezhebini taklit ediyorum. Namaz kılarken çıbanım patladı. Namazda iken bunu hissettim. Namazdan sonra baktım ki kan ve irin el ayasından daha çok yere yayılmış. Abdestim bozuldu mu, namazım sahih oldu mu?

CEVAP

Abdest bozulmadığı gibi, namaz da sahih olmuştur. Namazdan önce olsaydı, yine abdestinizi bozmazdı ancak imkan ve vakit varsa çamaşırı değiştirmek gerekirdi, çünkü kendi mezhebimizden çıkmış değiliz. Buna da imkan yoksa, o hâliyle kılmakta mahzur yoktur.

Kanlı çamaşırıla namaz

Soru: Maliki'yi taklit eden, basurundan kan aktığı için çamaşırında fazla kan bulaşmış iken namaz kılsa, caiz olur mu?

CEVAP

Evet. Çünkü temizlemek zordur.

Delikli takke

Soru: Delikleri büyük olup, saç görülen dantel takke ve parmak sığacak kadar yırtığı olan takkeyle, erkeklerin namaz kılmaları mekruh mudur?

CEVAP

Mekruh değildir. Erkeklerin saçlarının görülmesi mekruh olmaz. Başını kapatmak sünnettir. Delikli takkeyle de, bu sünnet yerine gelir.

Soru: Takkesini evde unutan, cami önünde bir takke daha alsa israf olur mu?

CEVAP

Bir takke daha almak israf değildir.

Sünnetle farz arasında

Soru: Farz ile sünnet arasında bir şey okunmaz, ancak, şifa niyetiyle kitabında bildirilen, (40 gün sabah namazının sünneti ile farzı arasında 41 kere, Bismelenin

sonundaki Mimi Fatihanın Lam harfi ile birlikte [Yani (Rahîmilhamdü) denir] okuduktan sonra yapılan dua kabul olur) deniyor. Bunu okumak uygun mu?

CEVAP

Farz ile sünnet arasında konuşmak ve herhangi bir dua okumak uygun değil ise de, böyle şifa olarak okunanlar istisna olur, yani caiz olur. Başka bir mezhebi taklide ihtiyaç kalmaz.

Başparmak

Soru: Secdede parmakları birleştirirken, başparmağı da birleştirmek gerekir mi?

CEVAP

Evet.

Besmelenin hükmü

Soru: Namaz kılarken, Fâtiha'dan önce Besmele çekmenin hükmü nedir?

CEVAP

Her rekâta, Fâtiha'dan önce Bismillahirrahmânirrahîm diyerek Besmele çekmek, **Hanefî** ve **Hanbelî**'de sünnet, **Mâlikî**'de mekruh, **Şâfiî**'de ise farzdır. (El-fikhü alel mezahibil-erbea) Şâfiî'de, Besmele Fâtiha'dan bir âyettir. Namazda Fâtiha okumak gibi farzdır.

Bir mezhebi bir hususta taklit eden, kendi mezhebinin bütün hususlarına uymakla beraber, taklit ettiği mezhebin sadece farzlarına uyar, müfsitlerinden kaçır. Sünnet ve mekruhlarda, kendi mezhebine uyar. Bunun için, namazda **Malikî**'yi taklit eden **Hanefî**'nin, Besmele çekmesi, mekruh değil, sünnet olur. **Şâfiî**'yi taklit eden **Hanefî**'nin ise Besmele çekmesi farz olur.

Takkesiz namaz

Soru: Takkesiz namaz kılmak mekruhtur. Böyle mekruh kılınan namazı iade etmek vacib midir, yoksa sünnet midir?

CEVAP

Vacib değil, sünnettir.

İkindiyi asrı sanide kılmak

Soru: **Hanefî**'nin ikindiye asr-ı sanide kılması iyi olduğuna göre **Malikî**'yi taklit eden de kılabilir mi?

CEVAP

Malikî'yi taklit edenin de ikindiye asr-ı sanide kılması iyi olur. Bir mahzuru olmaz. Harac olmadan öğleyi asr-ı evvelde kılamaz.

Namaz kılanın önünden geçmek

Soru: Namaz kılanın önünden geçmek mekruh mu, haram mı?

CEVAP

Namaz kılanın önünden geçmek mekruhtur. Mekruh kelimesi yalnız kullanılıncaya ekseriya tahrimen mekruh anlaşılır. Yani günah olur. Haram biraz daha fazla günahdır. Kırdan ve büyük veya küçük camilerin her yerinde, namaz kılanın önünden, yakın olsun, uzak olsun kadın veya erkek veya köpek geçerse, namazı hiç bozulmaz. Kırdan ve büyük camide ayaklar ile secde yeri arasından, küçük mescitte ve odada ise, ayakları ile kible duvarı arasından geçen, günaha girer. Kible duvarı ile arka duvarı arası yirmi metreden az olan mescide, küçük denir. Sed, sedir gibi yüksek şeyler üzerinde kılanın, önünden, aşağıdan geçen, başı namaz kılanın ayaklarından yukarı olursa günaha girer. Mescid-i haram içinde namaz kılanların önünden geçmek günah değildir.

Soru: Namaz kılanın önünden hangi uzaklıkta geçilebilir?

CEVAP

Arazide ve büyük camilerde, secde edilen yer hariç her uzaklıkta geçilir.

Soru: Namaz kılanın önünden, ne kadar yakinken geçilmez? Mesela ovada namaz kılanın 1 km önünden geçemez miyiz?

CEVAP

Ovada uzaktan geçilir, fakat secde yerinden geçilmez.

Soru: Namaz kılarken önümüzden kimse geçmesin diye önümüze yastık koysak olur mu?

CEVAP

50 cm kadar bir şey koymalı, mesela sandalye koymak iyi olur. Sonra önden biri geçmekle namaza zarar vermez, geçene günah olur. Ama herkesin gelip geçtiği yere durulursa durana da günah olur. Çocuk geçerse çocuğa günah olmaz.

Soru: Evde veya küçük mescitte namaz kılan bir kimse önüne sandalye, ceket vb. bir sütte koysa önünden geçmek caiz olur mu?

CEVAP

Sütte olarak sandalye koyarsa olur. Yani geçmek caiz olur. Sütün dik olarak boyu yarım metreden aşağı olmamalıdır. Hiçbir şey bulunmazsa, o zaman uzunluğuna bir çizgi de çizilebilir veya ceket de uzunluğuna konur.

Soru: Namaz kılanın önünden geçmek zorunda kalınca, arkamızı namaz kılanı dönerek yan yan geçilse günah olur mu?

CEVAP

Günah olmaz.

Dilsizin kekemenin namazı

Soru: Dilsiz olan veya ses telleri kuruyup konuşamayan, namazı nasıl kılar?

CEVAP

Dinimiz, hiç kimseye gücünün yetmediğini emretmez. Dilsizden veya konuşamayan kimseden kıraat farzı sakıt olur. Okuyamaması namazına zarar vermez. Namazda ayakta durmak farzdır. Fakat ayakta duramayan hasta veya ayakları olmayan oturarak namaz kılar. Oturamayan yatarak ima ile kılar. (Merakıl-felah)

Soru: Kekeme, namaz kılarken kendi işiteceği kadar bir sesle okuyunca fazla zaman alıyor. Kendi duymayacak kadar içinden okuması caiz olur mu?

CEVAP

Kendi işitemeyecek kadar sessiz, yani içinden okumak caiz olmaz. Kekeme de, fazla zaman olsa da kendi işiteceği kadar sesle okur. (Halebi)

Soru: Dilsiz olan, namaz sûrelerini nasıl öğrenir, namazı nasıl kılar?

CEVAP

Dilsizin okuma mecburiyeti yoktur. Namazın diğer farzlarını yerine getirir. Kıyam, rükû ve secdeleri yapar.

Fitneye sebep olmamalı

Soru: Fitne olsa da, başkaları kızsada namazı onların gözleri önünde emr-i maruf niyetiyle kılmak gerekmez mi? Yoksa fitneye sebep olmamak için, ibadeti gizlemek mi gerekir?

CEVAP

Fitneye sebep olmamak ve zararlarından korunmak için, din düşmanlarından ibadeti gizlemelidir. Böyle kimselerin yanında açıktan ibadet yapmak emr-i maruf olmaz, fitne olur. Fitne çıkarmak haramdır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

(Bir zaman gelir ki, şimdi aranızda münafıkların gizlendiği, ibadet yapar görüldüğü gibi, o zaman da müminler gizlenir, ibadetleri gizli yaparlar.) [İbni Sünni]

Soru: Tehlike zamanında, namazı oturarak veya ima ile kılmak caiz midir?

CEVAP

Düşman veya yırtıcı hayvan korkusundan veya hastalanıp ayakta duramayan veya çamur olup kuru yer bulamayan kimse, namazını ima ile kılar. Daha sonra bunları iade etmesi gerekmez. (Halebi)

Soru: Namaz kıldığımız bilinmesin diye göz ile kılmamız caiz mi?

CEVAP

Hanefi'de kılınmaz. Ayakta duramayan oturarak kılar. Oturarak kılamayan yatarak başı ile ima eder. Yatarak başı ile de kılamayan gözü ile kılamaz ve namazını kazaya bırakır. Bu haliyle namazını kazaya bıraktığı için günaha girmez. Çünkü kılmaya imkanı yoktur.

Bir zaruret olursa, başka hiçbir imkan da bulunmazsa, **Şafii** mezhebi taklit edilerek kılınabilir.

Tertip sahibi olmak

Soru: Namazda tertip ne demektir?

CEVAP

Namazları sırasıyla kılmak demektir.

Bir günlük beş vakit farz namazla vitri kılarken ve bunları kaza ederken tertibe riayet etmek, yani sıralarını gözetmek farzdır.

Sabah namazına uyanamayan, hutbe okunurken bile hatırlarsa, hemen bunu kaza etmelidir. Bir namazı kılmadıkça ve bunu kaza etmedikçe, bundan sonraki beş vakit namazı kılmak caiz olmaz. Hadis-i şerifte, **(Bir namazı uykuda geçiren veya unutan kimse, sonraki namazı cemaatle kılarken hatırlarsa, imamla namazı bitirip, sonra önceki namazını kaza etsin! Bundan sonra, imamla kıldığını tekrar kılsın!)** buyuruldu. [Mesela öğle namazını kılmayı unutup ikinci vakti girse, tertip sahibi kimsenin, önce öğleyi kaza etmesi gerekir. Uyuyup öğle namazını kaçıran kimse de, önce öğleyi kaza ettikten sonra ikindiye kılar.]

Sabah namazına başlamadan **veya** namaz arasındayken, vitri kılmadığını hatırlayan kimse, vitri kaza etmeden sabah namazını kılsa, kabul olmaz. Güneş doğmasına, yalnız vitri kaza edecek kadar zaman kalmışsa, ancak bu hâlde sabah namazı kabul olur. Demek ki, bir namaz vaktinin sonunda, kazayı da kılacak kadar zaman kalmazsa, kazayı önce kılmak lüzumu affolur.

Vakit daraldı sanarak, vakit namazının farzını kılan, sonra daha zaman olduğunu anlasa, kazayı ve sonra vaktin farzını tekrar kılar.

Vaktin namazına başlarken **veya** namaz içindeyken, kazası olduğunu unutursa, namazdan sonra hatırlarsa da, kıldığı namaz kabul olur, çünkü unutmak özürdür. [Mesela sabah namazını kılarken vitri kılmadığını unutsa, namaz kıldıktan sonra hatırlarsa bile sabah namazı sahih olur. Eğer namaz içindeyken hatırlarsa, o namaz sahih olmaz. Önce vitri kılması gerekir. Bir başka örnek: Sabahı kılmadığını hatırladığı halde öğleyi kılarca öğle sahih olmaz, fakat sabahı kılmadığını unutarak öğleyi kılarca sahih olur. Unutmak özür oluyor.]

Kazaya kalan namaz sayısının altı olması da, sırayla kılmayı affettiren bir özürdür. Kılmadığı **veya** kılıp da kabul olmayan farz namaz sayısı altı olan bir kimse, tertip sahibi olmaz. Kaza namazlarının birbiri arasında ve bunlarla vakit namazları arasında sırayı

gözetmesi lazım olmaz. Mesela bir farzı kılmayan kimse, bunu hatırladığı halde, beş tane vakit namazı kılsa, bu beşi kabul olmayacağı için, kılınmamış namaz sayısı altı olur. Vitir namazı, burada hesaba katılmaz. Eskiden kazaya kalmış farzlar da hesaba katılır.

Namazlar arasında sırayı gözetmek lüzumunu gideren bir başka sebep, sırayla kılmanın lazım olduğunu bilmemektir. Nass **veya** icma olmayan şeyi bilmemek özürdür. Mesela, sabahı kılmayan, bunu hatırladığı halde, öğleyi kılsa, bu kabul olmaz. Sonra, sabahı kaza edip, sonra ikindiye kılsa, ikindi kabul olur, çünkü kıldığı öğlenin kabul olduğunu sanmaktadır.

Beşten fazla kazaları olan, bunları kaza ederken, kılmadığı namaz sayısı altıdan aşağıya inince, sırayı gözetmek lüzumu tekrar geri gelmez. Bunları da sırasız kılabilir. Sonra eda ettiği namaz sayısı, kazaya kalanla birlikte altı olunca, eda etmiş olduğu namazlar, tekrar kabul olur. Mesela, bir farzı **veya** vitri kılmasa, sonra gelen namazları kılsa, bu namazlar kabul olmaz. Beşinci namazı kılmadan, önce kılmamış olduğu namazı kaza ederse, kıldığı namazlar nafile olmuş olur. Kazayı kılmadan önce kıldığı beşinci namazın vakti çıkarsa, kazaya kalan ile kabul olmayan namaz sayısı altı olur. Bu halde, kılınan beş namaz tekrar sahih olur.

Kıldığı beş namazın her birinde, kazası olduğunu hatırlamak lazımdır. Birkaçında hatırlamadıysa, bunlar hesaba katılmaz. Sabah namazını kılmayan kimse, sonra gelen namazları kılsa, ertesi gün güneş doğarken, kılmış olduğu beş namazın hepsi kabul olur.

Soru: Tertip sahibi olmak ne demektir?

CEVAP

Tertip sahibi olmak demek, hiç namaz borcu olmamak **veya** en fazla beş vakit kaza borcu olmak demektir. Daha fazla kaza borcu olursa, tertip sahibi olmaktan çıkar. Kaza borçlarını ödeyen kimse de tertip sahibi olur. Tertip sahibi olanın, beş vakit farzı ve vitri kılarken, sıralarını gözetmesi gerekir. Bir namazı kılmadıkça, ondan sonraki beş namazı kılmak caiz olmaz; yani beş vakitten az olan kaza namazını, vakit namazından önce kılmak şarttır. Hadis-i şerifte, **(Bir namazı uykuda geçiren veya unutan, sonraki namazı cemaat ile kılarken hatırlarsa, imamla namazı bitirip, sonra önceki namazını kaza etsin! Bundan sonra, imamla kıldığını tekrar kılsın)** buyuruldu. (Dürr-ül-muhtar)

Bu tertibe, şu üç halde uymak gerekmez:

- 1- Unutmak,
- 2- Vaktin daralması,
- 3- Kaza namazlarının çok olması.

Bunlara birer misal verelim:

1- Unutmak: Öğle namazını kılmayı unutan, ikindi ezanı okunduktan sonra hatırlasa, öğleyi kaza etmeden ikindiye kılsa sahih olmaz. Fakat ikindi namazını kıldıktan sonra, öğle namazını kılmayı unuttuğunu hatırlasa, unutmak özür olduğu için, ikindi namazı sahih olur. Ondan sonra da öğleyi kaza eder. Bir kimse, vitri kılmadan yatsa, sabah ezanı okunurken uyansa, önce vitri kaza etmesi gerekir. Eğer, sabah namazını kıldıktan sonra vitri kılmadığını hatırlarsa, sabah namazı sahih olmuş olur.

2- Vaktin daralması: Bir kimse, ikindi namazını kılmayı unutsa, yatsıya dört rekat namaz kılacak kadar zaman kalsa, artık ikindiye kaza etmeden akşamı kılar. Daha sonra da ikindiye kaza eder.

3- Kaza namazlarının çok olması: Altı vakit **veya** daha fazla kazası olan kimse, bunları kaza etmeden de vakit namazlarını kılabilir. Bir kimse, bir ay namaz kılmasa, sonra pişman olup, bu namazları kaza etmeden vakit namazlarını kılmaya başlasa, bu arada bir vakit namazı mesela öğleyi kılmasa, ekseri ulemaya göre, bu bir vakti kaza etmeden vakit namazlarını kılsa caiz olur. (Halebi)

Soru: Tertip sahibi bir kimse, vitri gece kalkınca kılarım dese, uyanınca sabah vakti girdiğini görse, nasıl olsa vitir kazaya kaldı diye, vitri kılmayıp sabah namazını kılsa, sabah namazı sahih olur mu? Uyanınca güneşin doğmasına üç rekat namaz kılacak kadar zaman kalsa ne yapması gerekir? Vitri mi kılması gerekir, yoksa sabah namazının farzını mı?

CEVAP

Vitir eda ve kaza yönünden aynen farz namazlar gibidir. Yani tertip sahibi için vitri kılmadan sabah namazının farzını kılmak sahih olmaz. Ancak unutarak **veya** vakit darlığı sebebiyle olursa ancak o zaman caiz olur. Güneşin doğmasına üç rekat namaz kılacak kadar zaman kalınca, sabahın farzı kılınır. Güneş doğduktan 50 dakika sonra **veya** öğleye 20 dakika kalıncaya kadar vitri kaza etmek şarttır. Aksi takdirde, vitri kaza etmeden öğle namazını kılmak sahih olmaz.

Soru: Fıkıh kitaplarında, tertip sahibi kimsenin, unuttuğu bir farz namazı kaza etmeden vaktin namazını kılsa sahih olmayacağı bildiriliyor. Peki kazasını kılmadan vaktin farzını kılması sahih olmayınca, kazası varken sünnet **veya** nafile kılması sahih olur mu?

CEVAP

Tertip sahibinin durumu ile tertip sahibi olmayanın durumu farklıdır. Tertip sahibi olan, yani hiç namaz borcu olmayan kimse, unutarak **veya** başka dini bir mazeretle, namazı kazaya kalsa, o namazını kaza etmeden vaktin namazını kılsa, vaktin namazı sahih olmaz. Bu hususu bildiren üç hadis-i şerif meali şöyledir:

(Bir kimse, unuttuğu bir farz namazı kaza etmeden vaktin namazını kılsa, o namaz sahih olmaz.) [Dare Kutni, Kurtubi, İ. Süyuti]

(Bir namazı unutup da bir farz namazı kılarken onu hatırlayan, başladığı namazı tamamladıktan sonra, unuttuğunu kılsın.) [**Beyheki**, Dare Kutni, İbni Adiy]

(Kim bir farz namazı kılmayı unutsa, imamla başka bir namaza durmuşken hatırlasa, o namazını imamla kılsın, namazını bitirince, unuttuğunu kaza etsin. Sonra imamla kıldığını da iade etsin.) [**Taberani**, Hatib]

Kaza namazı borcundaki durum ise, bunlar bir özürle namazını kaçıranlar içindir. Kasten terk edilmiş namazları var ise, onları kaza etmeden de vaktin namazı sahih olur, ama sünnet ve nafileleri kabul olmaz. (**Bey ve şira risalesi, Nevadir-i fıkhıyye fi mezheb-il-hanefiyye**)

Hazret-i Ali'nin naklettiği bir hadis-i şerif meali de şöyledir:

(Farz namaz borcu olanın nâfile kılmaması, doğumu yaklaşmışken, çocuğunu düşüren hâmileye benzer. Artık bu kadına, hâmile de, ana da denmez. Bu kimse de böyle olup, farz namazlarını ödemedikçe, Allahü teâlâ, onun nâfile namazlarını kabul etmez.) [Zahire-i Fıkh, Fütuh-ul-gayb m. 48] (**Fıkıh kitaplarında bütün sünnetlerin nâfile namaz olduğu bildirilmiştir.**)

Tertip sahibi

Soru: Yatsıyı kılmadan yatan tertip sahibi biri, uyuyakalsa, uyanınca sabah namazını kılacak kadar zaman kaldığını görse, önce yatsıyı mı kılması gerekir?

CEVAP

Vaktin dar olması, tertibi düşürür. Yani sadece sabah namazını kılar. (**Hindiyeye**)

Soru: Kazaya kalan namaz borcunu hesaplayamadığı için, tertip sahibi olup olmadığını bilmeyen, nasıl hareket eder?

CEVAP

İhtiyaten tertip sahibi gibi hareket etmesi; yani bir namazı kazaya kalırsa, sonraki vakti kılmadan önce, kazaya kalan namazını kaza etmesi iyi olur.

Soru: Tertip sahibi olan bir kimse, imsak vaktinden önce kılmak niyetiyle, vitri kılmadan yatsa, o vakitte kılmayıp sonra da unutsa, ertesi gün yatsıyı kılmadan önce hatırına gelse, kıldığı sabah, öğle, ikindi ve akşam namazlarını kaza etmesi gerekir mi?

CEVAP

Unuttuğu için kaza etmesi gerekmez. Unutmak özür olur. Vitri kılmadığını hatırladıktan sonra, vitri kaza etmeden önce yatsıyı kılsa, yatsı namazı sahih olmaz.

Namaz ve riya

Soru: Kayınpeder adayımın yanında namazı düzgün kılmak veya ikindinin sünnetini çok zaman terk ederken onun yanında kılmak riya olduğu için küfür olur mu?

Çünkü riyanın küçük şirk olduğuna dair bir hadis okudum. Ticaret için hacca gitmek de riya mıdır?

CEVAP

İbadetlerine riya karıştıranın sevabı azalır. **Yahut** tamamen riya ise sevap hasıl olmaz ama kâfir de olmaz. İbadet yaparak Allahü teâlâdan dünya çıkarlarını istemek, riya olmaz. Yağmur duasına çıkmak böyledir. İstihare yapmak da, böyledir. Ücret ile imamlık ve Kur'an kursu hocalığı yapmak, sıkıntıdan, hastalıktan ve fakirlikten kurtulmak için âyet-i kerime okumak da, böyledir. Bunlarda hem ibadet, hem de menfaat niyetleri bulunmaktadır. İbadet niyeti hiç bulunmazsa riya olur. İbadet niyeti çok olursa, sevap hasıl olur. İbadetlerini başkalarına göstermek, onlara öğretmek ve teşvik etmek niyeti ile olursa, yine riya olmaz, hatta çok sevap olur.

Allahü teâlânın rızası için namaza başlayıp, sonra namaz içinde hasıl olan riyanın zararı olmaz. Riya ile yapılan farzlar sahih olur. İbadet borcu ödenmiş olur ise de, sevabı olmaz. Hadis-i şerifte buyuruluyor ki:

(İbadetine riya karıştıran ahirette "Git sevabını o kişiden iste" denir.) [İbni Mace]

Hem ticaret yapmak, hem de hac etmek için giden kimsenin, hac niyeti çoksa, sevap kazanır. Ticaret niyeti çok ise **veya** iki niyet eşit ise, hac sevabı kazanamaz. Fakat, şartlarını yerine getirdi ise, yalnız farz borcunu ödemiş olur. Farzı yapmamak azabından kurtulur. Gösteriş için yapılan her ibadet ve hayrat ve hasenat sevabı da böyledir. (Dürr-ül-muhtar)

Soru: Camiye gidince maşallah bu yaşta namaz kılıyorsun diyorlar, benim de hoşuma gidiyor, herkes beni takdir etsin diye cemaate gidiyorum. Bu riya imiş. Riyaya bulaşmamak için camiye gitmemem daha uygun olmaz mı?

CEVAP

Farz namazları kılarken, riya, gösteriş tehlikesi olsa da, yine farzları camide kılmak lazımdır. Camiler namaz kılmak için yapıldı. İmam-ı Rabbanî hazretleri buyuruyor ki:

Nafile ibadetleri gizli yapmak lazımdır. Böylece, riya ve gösteriş tehlikesi olmaz. Cemaat ile kılmak böyle değildir. Farzları açıkça yapmak, herkese göstermek lazımdır. Çünkü farzlarda gösteriş lekesi olmaz. Bunları cemaat ile kılmak, bunun için uygundur. (1/288)

Soru: İkindinin ve yatsının sünnetini tembellikten çok zaman kılamiyorum. Ama arkadaşlarla beraber olunca kılmak zorunda kalıyorum. Yalnız kılsaydım kılmayacaktım. Onlar ayıplamasın diye kılmam gösteriş, riya oluyor. Riya olmaması için hiç niyet etmeden yatıp kalkıyorum. Bu uygun mudur?

CEVAP

Uygun değildir. Normal sünneti kılmalıdır. Namazı biz Allah rızası için kılıyoruz. Arkadaşlar için kılmıyoruz. Yani niyetimiz Allah rızası olmalıdır. Niyetimiz Allah rızası olunca mahzuru olmaz.

Gösteriş için namaz

Soru: Patronumun gözüne girmek için, sadece iş yerinde namaz kılıyorum. Eve gidince kılmıyorum. İş yerinde kılarken, okumadan yatıp kalkmıyorum. Belki işe yarar ümidiyle sahih olacak şekilde kılıyorum, yani namazı bozan bir şey yapmadan, Allah rızası için kılıyorum, ama patronun gözüne girmeyi de düşünüyorum. İş yerinde kıldığım namazlar, boşa mı gidiyor, yoksa şirk mi oluyor?

CEVAP

Namaz, Allah rızası için kılınınca, karıştırılan riya, şirk olmaz, o namaz da, boşa gitmez. Müslüman, ibadetini Allah için yaparken ibadete riya karışabilir. Riya karışan ibadete, şirk denmez. İbadeti bir menfaat için yapmak da, şirk veya küfür değildir. Mesela hacca gidenin niyeti, para kazanmak, oradan ucuz mal getirmek olsa da, buna şirk denmez.

Ticaret maksadıyla hacca gidenin, hiç ibadet niyeti yoksa, riya olur. Ticaret niyeti yanında, ibadet niyeti de olursa, ibadet niyeti çok olursa, sevab hâsıl olur. Allahü teâlânın rızası için, namaza başlayıp, sonradan hâsıl olan riyanın, zararı olmaz. Riya ile başlanan farzlar, sahih olur. İbadet borcu ödenmiş olursa da, sevabı olmaz. İbadet yaparak Allahü teâlâdan, dünya çıkarlarını istemek, riya olmaz. Yağmur duasına çıkmak böyledir. İstihare yapmak da, böyledir. Ücretle imamlık ve Kur'an kursu hocalığı yapmak, sıkıntıdan, hastalıktan ve fakirlikten kurtulmak için âyet-i kerime okumak da böyledir. Bunlarda hem ibadet, hem de menfaat niyetleri bulunmaktadır. İbadet niyeti hiç bulunmazsa riya olur. İbadet niyeti çok olursa, sevab hâsıl olur. İbadetlerini başkalarına göstermek, onlara öğretmek ve teşvik etmek niyetiyle olursa, yine riya olmaz, hattâ çok sevab olur. Allahü teâlânın rızası için namaza durup, namazı bitirinceye kadar hep dünya işlerini düşünürse, namazı yine sahih olur. (İslam Ahlakı)

Namazda yanlış okumak

Soru: Namazda yanlış okumak nasıl olur?

CEVAP

Namazda yanlış okumak dört şekilde olabilir:

1- İrâb hatası, harekelerde ve sükunde olabilir. Mesela şedde hafif okunur, medler kısa okunur veya aksi olur. Mesela, Kâfirun suresini okurken, leküm dinüküm yerine leküm diniküm desek namaz bozulmaz. Buna irâb hatası denir. Üstünü esre okumak, esreyi üstün okumak veya ötre okumakla namaz bozulmuş olmaz. Yani dinüküm yerine yanlış olarak diniküm veya dineküm dense namaz bozulmuş olmaz.

[Sonra gelen âlimler, Arap olmayan Müslümanların, yanlış okuyabileceğini, namazlarının bozulmaması için ruhsatlar aradılar. İrâb hatasının namazı bozmayacağına fetva verdiler. Allahü teâlâ hiç kimseye yapamayacağı işi teklif etmez. Kekeme veya elsağ olanlara [sin harfini, se harfi gibi okuyanlara] da kolaylık gösterilmiştir.]

2- Harflerde yanlışlık yapılır: Harfin yeri değiştirilir veya harf ilave edilir, yahut azaltılır, veyahut harf ileri geri alınır. [Böyle hatalar yapılıncaya mana bozulursa namaz da bozulur.]

3- Kelime ve cümleler yanlış okunur. [Bunda da mana bozulursa namaz da bozulur.]

4- Durulacak yerde durulmaz. Geçilecek yerde durulur. Bu hatalar namazı bozmaz.

Yanlış okumalarda bozulan ve bozulmayanlara bazı örnekler verelim:

1- (İnnellahe beriun minelmüşrikine ve Resülühü)deki resülühü'yü, resülihi diye okumak namazı bozmaz. (Allah ve resulü müşriklerden beridir) demek iken, Resülihi denince, (Allah müşriklerden ve Resülünden beridir) anlamına gelir.

2- (Ve ente hayrul-münziline)'deki son kelimeyi (münzeline) diye okumak da bozmaz. (Sen indirenlerin en hayırlısıdır) demek iken, (sen indirilenlerin en hayırlısıdır) olur.

3- Nahnü halakna'daki halakna kelimesini halakana diye okumak da bozmaz.

4- (Ve izi'btelâ İbrâhime Rabbühü) deki son kelimeyi Rabbühü okumak namazı bozmaz.

5- (Hatta) kelimesini (atta) şeklinde okumak da bozmaz. (Semi'allahü limen hamideh) derken, nun yerine lam okumak yani (semi'allahü limel hamideh) demek de bozmaz.

6- (İyyâke na'büdü) yü (iyake na'büdü) şeklinde okumak, mana değiştiği halde namazı bozmaz. (Halebi)

7- (İhdina's-sırata) lafzını (ihdina'l-sırata) diye okumak namazı bozmaz.

8- Rabbilâlemin yerine Rabilâlemin demek bozmaz. Ya mâlik yerine ya mâli deyince, bozulmaz.

9- (Et-tehiyyâtü) yerine (Tı) ile (eT-Tahiyyâtü) veya (dal) ile (ed-dahiyyâtü) dense, mana değiştiği halde namaz bozulmuş olmaz. Ed-dahiyyatü kurbanlar anlamına gelir.

10- (Allahümme salli...) derken (sad) yerine (sin) okumak, (Allahümme sellî...) demek, bazı âlimlere göre bozar, bazılarının göre bozmaz. Böyle ifadelerde ihtiyatlı olmak iyi olur.

11- Kaf harfini kef harfine benzeterek okumak veya kef harfini kafa benzeterek okumak namazı bozmaz. Sin harfini sad harfine benzetmek veya sad harfini sine benzeterek okumak da namazı bozmaz. (sad) ile (sin) aynı mahredden çıkar. Genelde yanlışlık yapılan sad yerine sin, sin yerine sad okumak bozmaz. Mesela (iza cae nasrullahi) lafzını (sin) ile (iza cae nesrullahi) şeklinde okumak ve (Allahüs-samed) kelimesini (sin) ile (Allahüs-semed) şeklinde okumak da namazı bozmaz.

12- Harf hatalarından şunlar namazı bozar: zel yerine zı, dat yerine zı okunursa namaz bozulur. Zı harfini zel gibi okumak da caiz değildir. (Kul hüve'llahü ehad)'i (Kul hüve'llahü eheth) şeklinde Dal harfini Te olarak okumak, namazı bozar. (Halebi)

13- Namazda Fatihayı okurken iyyake nabüdü yerine, iyya kenabüdü demek, namazı bozmaz. Bozar diyen âlimler de olduğu için dikkat etmek iyi olur.

14- Bir kimsenin namazda okuduğu, dokuz âlime göre yanlış olsa, bir âlime göre doğru olsa, bunun namazı bozuldu denmez. (Tergib-üs-salat)

15- Arapça veya tecvid bilmeyen müslümanların, harflerin mahreçlerini gözetemeyeceğinden yanlış okumalarının af edileceğini yani böyle kılınan namazların sahih olacağını bildiren âlimler vardır. Bunlara göre harfleri çalıştığı halde çıkaramayanların namazları sahih olur. Namaz surelerini tecvidli okumak şart değildir. Harfler mahreçlerinden çıkarılırsa düzgün okunmuş olur.

16- **Resulullah** kelimesinin başına ya gelirse resulallah olur. Abdullah kelimesinin de başına ya gelince, Abdallah olur. Muhammedün resulullah ise, tecvid kaidesine göre, Muhammedür **Resulullah** olarak okunur. Muhammedün resulullah da dense, Muhammeder resulullah da dense yine namaz bozulmuş olmaz.

17- Namaz kılarken, gayret ettiği halde doğru okuyamayan ve okuduğu ifade küfre düşürücü ise, o kimse kâfir olmaz. Yanlışlıkla yapılan bir şeyden dolayı namaz kılan müslümana küfre girdin denilmez. Bunların namazlarının sahih olacağını bildiren âlimler vardır. Unutarak abdestsiz kılan kimse, hiç hatırlamazsa o namazı sahih olur, küfre falan da düşmüş olmaz. Kasten bilerek namazla alay için abdestsiz namaz kılmak küfür olur ki, hiçbir müslüman da böyle şey yapmaz.

Namaz kılarken küfür işlemek

Soru: kitabında, (Rüku tesbihindeki azim kelimesi, Zı ile söylenince Rabbim büyük demektir. Eğer ince Ze ile söylenirse, Rabbim benim düşmanım demek olur) diyor. Böyle bilmeden, namazda yanlış okuyan, küfre düşmüş, kâfir olmuş mu oluyor?

CEVAP

Hayır. Bu kasten yapılmıyor. Allahü teâlânın rızası için namaz kılan, kâfir denir mi hiç?

Üstünde, su ve erzak yüklü devesini çölde kaybeden bir kimse, açlıktan ve susuzluktan öleceğini anlayınca, bir ağacın dibinde uyuyakalır. Uyanınca, devesinin geldiğini görür. Sevinç ve şaşkınlık içinde, dili sürçerek, (Ya Rabbi, sen benim kulumsun, ben de senin rabbim, sana hamdolsun ki devam geldi) der. **Peygamber efendimiz** bunu, gülümseyerek anlatır. Böyle hatalar küfür olmaz. Bir âlim şöyle anlatır:

(Bana, su getiren bir talebemin, ayağı kayıp düşse, bardak da kırılrsa, ben ona kızarmıyım, yoksa acır mıyım? Hizmet edilirken, yapılan hatalar hoş görülür. İşte bunun gibi, Allahü teâlâyâ ibadet ederken, yapılan hatalar da, affedilir.)

Demek ki, ibadette, bilmeden yapılan yanlış küfür olmuyor. Bir hadis-i şerif meali:

(Kur'an için vekil edilen bir melek, Arap olmadığı için, doğru okuyamayan kimsenin, hatasını düzeltir ve doğru olarak yükseltir.) [Şirazi]

Allahümmağfirî

Soru: Uykudan uyanınca veya her fırsatta söylenen Allahümmağfirî ne demektir?

CEVAP

Allahümme, (Yâ Allah) demektir. Yâ kelimesi hitaptır. Allahümmağfirî, (Yâ Rabbî, beni affet!) manasındadır.

Mezarlıkta namaz kılmak

Soru: Mezarlıkta, kilisede, hamamda ve necis olma ihtimali olan yerde namaz kılmak caiz midir?

CEVAP

Üstü açık necasete ve kabre karşı namaz kılmak mekruhtur. Necis olma ihtimali olan yerlerde, mesela kabristanda, hamam içinde ve kilisede kılmak mekruh olup, yıkayıp temizleyerek kılmak mekruh olmaz. Başka yer bulunamazsa, kilisede de kılmak caiz olur. Namazdan sonra hemen çıkmalıdır. Çünkü, kilisede, şeytanlar toplanır. Kilisedeki küfür alametleri boşaltılırsa, namaz kılmak mekruh olmaz. (Redd-ül-muhtar)

Hadis-i şerifte (Mezar üzerinde namaz kılanlara lanet olsun) buyuruldu. Çünkü, kabir üzerinde namaz kılmak, Yahudilere benzemek olur. Bunun için, mekruhtur. Kabristanın kabir olmayan yerinde kılmanın mekruh olmadığı Haniyye ve Havi kitaplarında yazılıdır. Kabir, namaz kılanın arkasında olursa veya önünde olup da, önünden geçmesi caiz olacak uzaklıkta ise, yine mekruh olmaz. Peygamberlerin ve salihlerin türbelerini de mescid haline getirmek, Yahudilere benzemek olur. İbadette, başkasını Allahü teâlâyâ ortak yapmaya benzediği için **Peygamber efendimiz**, bunu da yasak etmiş, (Ya Rabbi, kabrimi ibadet olunur put haline getirme) buyurmuştur. Fakat, salih bir kimseye yakın mescid yapılırsa veya onun yüzünden Allahü teâlânın

merhametine kavuşmayı **veya** ibadetinden ona da fayda olmasını düşünerek, kabri yanında namaz kılınırsa, ona saygı olmak için, ona karşı kılmayı düşünmezse, hiç zararı olmaz. Çünkü, İsmail aleyhisselamın kabri, Kâbe'nin yanında, Hatim, denilen yeredir. Mescid-i haramda kılınan namazların en kıymetlisi, burada kılınan namazdır. (**Hadika**)

Önünde perde, duvar gibi bir şey olmazsa, kabre karşı namaz kılmak mekruhtur. (**Marifetname**)

Mescidin kıblesi ile kabir arasında, perde, duvar olursa **veya** kabir yanda **veya** arkada kalırsa, namaz mekruh olmaz. (**Fetava-yı-Hindiyye**)

Bir hadis-i şerif meali şöyledir:

(Kabirlerin üstüne oturmayın ve onlara karşı namaz kılmayın!) [**Nesai**]

Asrı evvelde kılmak

Soru: Maliki'yi taklit eden, zaruri sebeplerle, mesela unutarak öğleyi asrı evvele kadar kılamazsa, tekrar **Hanefi**'yi taklit edip öğleyi asr-ı evvelde kılması caiz mi?

CEVAP

Evet caizdir, çünkü bir ihtiyaç hasil olmuştur. Keyfi olarak geciktirmesi caiz olmaz.